

Patrice Vanderbeke (rechts) is hoofdmedewerker Openbaar Domein, Regio West - Rony De Vos is momenteel op pensioen

Sportvelden zonder pesticiden

Sportpark De Schorre in Oostende pesticidenvrij sinds 2009

Oostende beschikt in de wijk Stene (aan de zuidrand van de stad) over een uitgestrekt sportpark met tal van binnen- en buitensportterreinen. Er zijn 22 voetbalterreinen, één baseballterrein, één american voetbalveld en één cricketveld. Doorheen het park loopt een joggingparcours, een BMX-piste en een geaccidenteerd mountainbikeparcours. Bovendien is er ook nog een wielerpiste in openlucht en een evenemententerrein. Opvallend is dat het hele sportpark reeds zes jaar onderhouden wordt zonder pesticiden. We spraken voor de jaarwisseling ter plekke af met enkele medewerkers van de Directie Openbaar Domein die verantwoordelijk zijn voor het beheer: Hannes Demeyer, Patrice Vanderbeke, Rony De Vos en Kurt Huyghebaert.

Tekst Jos De Wael • Foto's VVOG | stad Oostende

Pesticidenvrij

Sinds 2009 wordt heel het sportpark De Schorre onderhouden zonder pesticiden.

Hannes Demeyer: "In het kader van het pesticidenvrij beheer zijn wij geleidelijk tewerk gegaan en zijn we in 2007 gestart met één proefveld. In ons bestek staat wel nog een post ingeschreven voor het gebruik van pesticiden. Dat is voor noodgevallen."

Rony De Vos: "Sinds de invoering van het nulgebruik in 2009 hebben we slechts zes velden moeten behandelen tegen een schimmelinfectie. Vanaf nu pakken we de meeste schimmelinfecties echter alleen aan door een aangepaste zwaardere bemesting. En dat blijkt succesvol te zijn."

Voortdurend alert

Sportpark De Schorre ligt middenin de polders wat niet evident is voor het aanleggen van grassportvelden.

Hannes Demeyer: "Dat is waar, maar een zware grond heeft ook duidelijk voordelen. De bodem is voedselrijk en houdt goed het water vast. Uiteraard spreekt het vanzelf dat wij in de voorbije jaren op de verschillende terreinen zeer veel bezand hebben."

Patrice Vanderbeke: "Wij hebben in de loop der jaren met onze bekwame en gemotiveerde medewerkers zeer veel ervaring opgebouwd. Wij hebben onze terreinen steeds nauwkeurig en streng in de gaten gehouden. Zo grijpen wij direct in wanneer er zich een probleem voordoet. Ook hebben wij de beste ver-

standhouding met de Sportdienst die instaat voor de organisatie van de bespeling van de terreinen."

Bespelingsintensiteit

Sportpark 'De Schorre' beschikt over niet minder dan 22 voetbalvelden, wat natuurlijk betekent dat de bespelingsintensiteit per veld beperkt kan gehouden worden. Wel dient opgemerkt te worden dat in de winter 8 van de 22 velden niet bespeelbaar zijn wegens wateroverlast. Bovendien is sinds vorig jaar ook een kunstgrasveld beschikbaar.

Patrice Vanderbeke: "Zoals ik al zei wordt de bespelingsintensiteit zeer zorgvuldig in de gaten gehouden door mijn medewerkers van de Directie Openbaar Domein. Er zijn in

In de Schorre wordt het maaisel afgevoerd.

Alle sportvelden in de Schorre zijn aangesloten op een hydrant.

dit verband strikte afspraken met de Directie Sport. Wanneer wij als groenbeheerders van oordeel zijn dat een veld niet mag bespeeld worden, dan wordt er ook niet op gespeeld. Rony De Vos: "Wat die 8 tijdelijk onbespeelbare velden betreft moet gezegd worden dat dit in feite reserve-terreinen zijn die destijds werden aangelegd op waterzieke gronden. Omdat ze in de zomer perfect bespeelbaar zijn, houden wij deze velden in gebruik en krijgen deze ook de nodige zorgen."

Maaien

Een van de belangrijkste beheermaatregelen op een voetbalveld is uiteraard het maaien van het gras. Daar wordt in Oostende zeer veel aandacht aan besteed. De medewerkers van de Directie Openbaar Domein houden nauwkeurig toezicht op de werkzaamheden van de aannemer.

Rony De Vos: "Belangrijk is dat het grasmaaisel opgevangen wordt en dat het gras zeer regelmatig gemaaid wordt op een redelijke hoogte. De maai-frequentie hangt af van de groeizaamheid van het weer en schommelt in het groeiseizoen van twee tot driemaal per week. Dat gebeurt op afroep door de aannemer. In het bestek zijn op jaarbasis 70 maai-beurten voorzien. Het maaien gebeurt door cirkelmaaiers die afgesteld zijn op een maai-hoogte van 3 cm. Als de voetbalclubs vragen

om lager te maaien wordt daar niet op toegegeven. Er wordt ook aan de randen van het sportveld regelmatig gemaaid weliswaar met een minder hoge frequentie. Het is de bedoeling om door deze maatregel de zaadvoorraad van allerlei onkruiden niet nodeloos hoog te laten worden."

Budget maaien 2015 | 165.000 euro

Regeneratie

Eenmaal per jaar worden alle terreinen gere-geneereerd door te bezanden en door te zaaien. Daarna wordt onmiddellijk beregend.

Patrice Vanderbeke: "Wij zorgen er voor dat de regeneratie van de velden enigszins gespreid wordt. Doordat we beschikken over veel velden kunnen we dit gemakkelijk doen. Ook moet niet overal evenveel bezand worden. Eén keer om de 3 à 4 jaar laten we de velden ook topfrozen waarbij alleen de bovenste laag weggehaald wordt en de wortels en groeipunten blijven zitten. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat straatgras aangepakt wordt. Na het topfrozen wordt opnieuw ingezaaid."

Budget regeneratie 2015 (exclusief berege-nen) | 171.000 euro

Bemesting

Alle terreinen worden viermaal per jaar bemest met een samengestelde gecoate meststof. Gewoonlijk krijgen de velden in maart een eerste keer een basisbemesting met een NPK-meststof van 30-8-8. Daarna volgt nog een-zelfde soort bemesting in mei-juni en in juli-augustus. In oktober krijgen de velden dan een bemesting met extra Kalium en geen Fosfor (NPK: 13-0-30).

Beregemen

Een punt waaraan in Oostende veel belang wordt gehecht is een correcte beregening van de velden. Alle velden in de Schorre beschik-ken over een hydrant die aangesloten is op de vijvers binnen het sportcomplex. Wanneer het waterpeil in de verschillende aaneengesloten waterpartijen gezakt is onder een bepaald niveau, wordt water bijgestoken uit de vaart Plassendale-Nieuwpoort.

Patrice Vanderbeke: "In functie van de nood-zaak worden de meeste velden regelmatig beregend met een zelfrijdende beregenings-installatie. Dit werk gebeurt in eigen beheer zodat we kort op de bal kunnen spelen. Wij gaan bijvoorbeeld ook beregenen wanneer je 't niet zou verwachten, bijvoorbeeld wanneer er 's morgens dauw op de velden ligt. Een

De paden in sportpark de Schorre worden uiteraard ook pesticidenvrij beheerd.

De verdichting van de bodem kan makkelijk gemeten worden door gebruik te maken van een penetrometer.

berekening helpt dan om het schimmelgunstig microklimaat te doorbreken.”

Beluchten

Gemiddeld wordt elk veld viermaal per jaar geprikt. Eenmaal per jaar gebeurt dit door de aannemer ter gelegenheid van de regeneratie. De andere keren wordt deze onderhoudsmaatregel uitgevoerd in eigen regie.

Patrice Vanderbeke: “Wij volgen nauwgezet de verdichtingsgraad van onze velden op. Wij zijn daartoe genoodzaakt omwille van de zware grond hier. Wij beschikken hier over een penetrometer, wat eigenlijk een zeer eenvoudig maar erg doeltreffend instrument is.”

Rony De Vos: “Een activiteit die we zeker niet doen ook al wordt ernaar gevraagd door de clubs is rollen. Rollen is zeer slecht voor de verdichting van het veld. Zeker in de zware grond hier moet dit kost wat kost vermeden worden.”

Ziektes

Treden er dan nooit problemen op, kun je je afvragen. Een sportgazon is immers toch een zwaar belaste groenvorm.

Rony De Vos: “We hebben al te maken gehad met bijv. rooddraad (nvdr: schimmel *Corticum fuciforme*) en dollarspot (nvdr: schimmel *Sclerotinia homoeocarpa*) maar we hebben deze

ziektes dankzij deskundig advies steeds efficiënt kunnen aanpakken door een aangepaste bemesting te geven. Zeldzame onkruiden (bijv. weegbree) worden tijdens de regelmatige inspectierondes manueel verwijderd.

Patrice Vanderbeke: “Tegen plagen als emelten treden we niet op. We laten de vogels hun werk doen. Mollen worden met klemmen gevangen.”

Meer info

Directie Openbaar Domein Oostende
Sportparklaan 8 | 8400 Oostende

Contactpersoon

Patrice Vanderbeke | patrice.vanderbeke@oostende.be

Website

www.oostende.be

Studie relatie bodem-onkruidgroei

Oproep tot medewerking

DGSG (Divisie Geotechniek SportGroen) wil een studie opstarten om op basis van bodemonderzoek en -ontleding een mogelijke correlatie te vinden tussen de aanwezigheid van onkruidsoorten en ziekten én de bodemeigenschappen van een sportveld.

Op basis van de resultaten van de studie hopen de onderzoekers in staat te zijn om de huidige technieken van aanleg en onderhoud van sportvelden bij te sturen, o.a. qua bemesting, bekalking, bezanding, ... maar ook eventueel op vlak van compactatie en drainering.

Voor het onderzoek is DGSG op zoek naar ‘probleemvelden’ met overvloedige aanwezigheid van onkruiden of plantenziekten. Gemeenten of sportclubs die interesse hebben kunnen contact opnemen met David Van Wynsberghe, technisch coördinator van DGSG (M. 0472 84 52 10 of info@DGSG.be).

DGSG-LABOcontrol is een laboratorium en keuringsbureau dat reeds meer dan 15 jaar actief is op vlak van bodemvoorstudies, bodemonderzoek en bodemontleding bij aanleg, renovatie, onderhoud en juridische expertises voor sportvelden en groene ruimten.

Sportpark Osbroek Aalst pesticidenvrij sinds 2009

Voetbalveld in Osbroekpark

Ook in het sportpark Osbroek (Frans Blanckaertdreef, Aalst) worden sinds een vijftal jaar geen pesticiden meer gebruikt voor het onderhoud. Bart Backaert, hoofd van de Dienst Groenonderhoud, is na al die jaren meer dan ooit overtuigd van het feit dat onkruidbestrijdingsmiddelen niet nodig zijn om een sportgrasveld in topconditie te houden.

Interview Jos De Wael

Goede start

Vooraleer in 2009 radicaal gestopt werd met het gebruik van bestrijdingsmiddelen lagen de grassportvelden er in het sportpark Osbroek pover bij. Daarom werd beslist om de velden grondig te renoveren. Alle voetbalvelden werden gemaaiïfreesd, genivelleerd, doorgezaaid en bezand.

Bart Backaert: “We konden in 2009 inderdaad vertrekken van een ideale Ausgangssituatie: een optimaal grasveld. Het kwam er dus op aan om die optimale situatie zo te houden en streng toe te zien op het gebruik van het veld. Want overbespeling is absoluut ongunstig omdat waar de grassen weggespeeld worden de typische graslandpioniers (tredplanten als weegbree en paardenbloem) deze open plekken onmiddellijk koloniseren. In dit verband was het ook een goede zaak dat bij de renovatie van het sportpark ook een kunstgrasveld werd aangelegd. Ook moet ik toegeven

“ Om een sportveld optimaal te beheren moeten we het omgekeerde doen van een verschraald grasland, met name de grassen bevoordeligen.

Bart Backaert

dat we een bijkomend voordeel hebben dat hier enkel amateurploegen voetballen.”

Plantensociologie

Bart Backaert kan erg gedreven praten over zijn vak en het is duidelijk dat hij in de jaren dat hij verantwoordelijk is voor het groenbeheer van de stad Aalst geprobeerd heeft om met de natuur samen te werken en op die manier het beheer zo efficiënt mogelijk te maken.

Bart Backaert: “Toen in 2009 beslist werd om geen pesticiden meer te gebruiken dacht ik: als we de grasmat in optimale conditie kunnen houden en als we kunnen vermijden dat de typische graslandonkruiden geen kans krijgen om te groeien, zal het niet nodig zijn om de herbicidespuit boven te halen.”

Uw ervaring met het graslandbeheer in het stadspark van Aalst heeft een aantal nuttige inzichten opgeleverd.

Bart Backaert: “Uit mijn jarenlange ervaring met het graslandbeheer in ons stadspark, heb ik inderdaad geleerd dat kennis van plantensociologie bijzonder nuttig kan zijn om resultaat neer te zetten bij het beheer van een grasland. In het stadspark wilden we zoveel mogelijk de kruidachtige planten kansen geven om te groeien en te bloeien. Verschraling (maaien en afvoer maaisel) is hierbij een belangrijke beheermaatregel waardoor de grasgroei geremd wordt. Om een sportgrasveld optimaal te beheren moeten we in feite juist het omgekeerde doen. De grassen zoveel mogelijk bevoordeligen zodat andere kruidachtige planten geen kans krijgen om zich te vestigen en te groeien.”

MIJN VUISTREGELS VOOR EEN OPTIMAAL GRASSPORTVELD

- hanteer een intensief maairegime met afvoer van het maaisel
- gebruik een evenwichtige bemesting met traagwerkende (gecoate) meststoffen
- renoveer jaarlijks uw veld (doorzaaien en herstellen kale plekken)
- voorkom overbespeling!

Bart Backaert

VVOG-studie- & demodag Pesticidenvrij beheer van sport- en recreatieparken

Oostende, 18 mei 2016

Meer info en
inschrijvingen

www.vvog.info

Sinds 1 januari 2015 moeten alle steden en gemeenten het openbaar domein pesticidenvrij beheren. Ook beheerders van sportvelden, recreatiedomeinen, pretparken en speeltuinen vallen onder deze wetgeving.

Omdat het beheer zonder pesticiden een hele uitdaging is, laten we u kennismaken met de aanpak van het stadsbestuur van Oostende in stadspark 'De Schorre'. Dat sportpark wordt al meer dan 5 jaar quasi pesticidenvrij beheerd.

's Voormiddags wordt aandacht besteed aan de algemene beleidsvisie van het stadsbestuur en aan de praktische vertaling ervan op het sportpark. Er wordt ook aandacht geschonken aan de opbouw van een voetbalveld.

Na de middag kunnen de deelnemers kennismaken met een waaier van demonstraties inzake beheer, regeneratie en herstel van voetbalvelden alsook demo's inzake thermische onkruidbestrijding op halfverharingen.